

Fødevarestyrelsen

Dato: 28.08.2005
J.nr.: 433-42

Samrådsdrøftelse
6. september 2005
Ad FLF alm. del AO

Tale

til samrådsdrøftelse om håndtering af virusinficeret hindbærsmuld

Spørgsmål: Vil ministeren redegøre for, hvordan sagen om de 15 tons polske hindbær, der var skyld i sygdomsudbrud i Ålborg og senere på Sjælland, er håndteret, herunder oplyse hvornår ministeren har anmodet Det Rådgivende Fødevareudvalg om at drøfte tilbagekaldelsesprocedurerne samt orientere om disse drøftelser?

TALE :

Ikke alle led i kæden har udvist tilstrækkelig omhu

Først og fremmest vil jeg gerne sige, at jeg ser meget alvorligt på denne sag, som faktisk har medført at omkring 1.000 mennesker har været syge. Omkring 400 af disse sygdomstilfælde kunne være undgået, hvis alle virksomhederne i kæden havde udvist tilstrækkelig omhu og havde overholdt reglerne for tilbagetrækning.

Procedurer for tilbagetrækning

Der er klare regler for, hvordan virksomhederne skal agere, hvis der er mistanke om, at de fødevarer de markedsfører, er forurenede.

Ansvarsfordelingen mellem virksomheder og primærproducenter på den ene side, og de offentlige myndigheder på den anden side er klar: Fødevarer virksomhederne og primærproducenterne har det primære ansvar for fødevarer sikkerheden og for at overholde fødevarer lovgivningen, mens fødevarer regionerne og Fødevarer styrelsen skal føre tilsyn med at dette sker.

Fødevarer virksomhederne har en umiddelbar pligt til, af egen drift at foretage tilbagetrækning af varer, som virksomheden antager eller har grund til at antage, ikke er i overensstemmelse med kravene til fødevarer sikkerhed, og som er markedsført. Forpligtelsen til at foretage tilbagetrækning gælder uanset om fødevarer er nået ud til den endelige forbruger, og uanset i hvilket led af fødevarer produktionen eller distributionen virksomheden er aktør.

Det betyder, at tilbagekaldelse skal ske alene på en mistanke om, at et produkt er forurenet eller har givet anledning til sygdomstilfælde. Det er således ikke nødvendigt, at mistanken er bekræftet.

Virksomheden skal underrette fødevarer regionen om tilbagetrækningen, hvis denne foretages på eget initiativ, samt informere forbrugerne, hvis fødevarer er nået ud til disse.

Hvis fødevarer regionerne eller Fødevarer styrelsen som led i deres kontrol eller ved eftersporing af fødevarer bårne sygdomsudbrud får en begrundet

mistanke om, at et produkt udgør en risiko, skal dette straks meddeles til den ansvarlige virksomhed.

Virksomhederne skal i disse situationer selv foretage en tilbagetrækning af det mistænkte produkt.

Virksomhederne skal foretage tilbagekaldelse i alle omsætningsled med samme omhu uanset, om det er en virksomhed, som af egen drift foretager tilbagekaldelsen, eller tilbagekaldelsen sker som følge af et påbud fra myndighederne.

Håndtering af den konkrete sag

I den konkrete sag, har ikke alle virksomheder i kæden overholdt procedurerne for tilbagetrækning. Faktisk har fødevareregionerne og Fødevarestyrelsen været nødt til gribe ind flere gange for at sikre, at færrest muligt blev syge af det inficerede hindbærsmuld.

Sagen er imidlertid ganske kompliceret med mange aktører og flere udbrud. Derfor finder jeg det hensigtsmæssigt at gennemgå sagen kronologisk, for på den måde at give et overblik over håndteringen af hele sagen.

Udbrud på Ålborg Sygehus – 21. - 22. maj

Det hele starter på Ålborg Sygehus, hvor der 21. - 22. maj konstateres mange sygdomstilfælde med diarre og opkastninger. Da sygdommen star-

tede samtidig på to fysisk adskilte afdelinger af sygehuset, koncentreredes mistanken sig hurtigt om en fødevare som årsag til sygdomstilfældene.

I et samarbejde mellem de lokale fødevaremyndigheder og sundhedsmyndigheder finder man frem til, at frosne polske hindbær i en kvarkfromage er problemet.

Fødevareregion Fyn meddeler telefonisk importøren Ardo A/S om sagen sidst på eftermiddagen den 25. maj. Importøren går straks i gang med at undersøge sagen og trækker dagen efter af egen drift det mistænkte parti hindbærsmuld tilbage. Produktet var kun leveret til catering og ikke til den endelige forbruger. Det var derfor ikke relevant at advare forbrugerne i fx en pressemeddelelse.

Den 1. juni er undersøgelserne på Ålborg sygehus afsluttet, og Fødevarestyrelsen udsender en pressemeddelelse om sagen.

Udbrud hos pensionister på Sjælland – 1. juni

Samme dag serverer Medirest hindbærfromage til pensionister på Sjælland via et madudbringningsfirma. Et par dage efter kommer de første sygdomstilfælde, og i alt ender ca. 300 med at blive syge.

Det får den 3. juni importøren Ardo til igen at kontakte aftagere af produktet med henblik at sikre tilbagetrækningen.

Den 7. juni kan det konstateres, at udbruddet på Sjælland skyldes, at Hørkram ikke har trukket sine partier af det inficerede hindbærsmuld tilbage fra senere omsætningsled. Det får Hørkram en bøde for.

Den 8. - 9. juni ringer fødevareregionerne helt ekstraordinært rundt til alle mellemleverandører, som har fået leveret inficeret hindbærsmuld fra Ardo for at sikre, at tilbagetrækningen er sket. Her viser det sig, at ikke alle mellemleverandører har udvist tilstrækkelig omhu og har fået trukket partierne tilbage fra de senere omsætningsled. Der er fulgt op overfor de virksomheder, som ikke kan dokumentere, at de har trukket det inficerede hindbærsmuld tilbage, og der er i den forbindelse uddelt flere bøder.

Udbrud på Sankt Helene Centret – 6. august

6. august serveres en hindbærdessert med inficeret hindbærsmuld på Sankt Helene Centret i Tidsvilleleje, som 40 personer efterfølgende bliver syge af. Det viser sig, at hindbærsmuldet stammer fra Hørkram, som trods kontakt fra såvel Ardo A/S som fødevareregion Ringsted, ikke har tilbagekaldt for en bred nok periode. Derfor findes der stadig rester af partiet i køkkenet på Sankt Helene Centret. Hørkram får for denne forseelse endnu en bøde for utilstrækkelig tilbagetrækning.

Udbrud på Salem/Kløckershave plejehjem – 15. august

15. august serveres der hindbærdessert på Salem/Kløckershave plejehjem, hvor 50 blive syge. Hindbærsmuldet, som er anvendt i desserten, hører til

det inficerede parti og er leveret af Catering Engros A/S. Årsagen til at partiet ikke var trukket tilbage, skyldes en meget uheldig kommunikationsbrist mellem Catering Engros A/S og Salem/Kløckershave plejehjem. Det har derfor ikke været muligt at placere et ansvar i denne sag.

Efter myndighedernes rundringning til mellemlieferandørerne i juni måned var det klart uforventeligt, at der kom flere udbrud fra det pågældende parti hindbærsmuld. Da det efter nye udbrud i august imidlertid står klart, at der fortsat kan findes poser af det inficerede hindbærsmuld i storkøkkenerne, sender Fødevarestyrelsen en pressemeddelelse ud for at få storkøkkenerne til at tjekke frossen hindbærsmuld.

Reglerne bliver præciseret i Det Rådgivende Fødevarerudvalg

Heldigvis hører denne sag til sjældenhederne. Normalt er virksomhederne meget hurtige og omhyggelige med at følge loven og trække produkter tilbage fra markedet, hvis det viser sig, at folk kan blive syge af dem. Fødevarestyrelsen har da også oplyst mig, at de ikke mindes nogensinde før at have set en så utilstrækkelig tilbagetrækning som i dette tilfælde.

Sagen har vist, at der er behov for at præcisere reglerne for tilbagetrækning overfor erhvervet. Dette vil ske på det førstkommende møde i Det Rådgivende Fødevarerudvalg, som finder sted d. 12. september 2005. Jeg har i den forbindelse bedt om, at udvalget også drøfter procedurerne for tilbagetrækning – herunder især om der er behov for at Fødevarestyrelsen udarbejder en skabelon for tilbagetrækning af fødevarer og hvilke krav der skal

stilles til dokumentation for, at tilbagetrækningen har fundet sted. Der udover er der med den nye fødevarelov givet hjemmel til at udstede til højere bøder, dog afventer man domstolspraksis.